

Wat is een goed PTA?

Functies van het PTA

Examenfestival 2026 Tom Erkens

Bijscholingvmbo.nl

Minimum eis

Een goed PTA moet *tenminste volledig* zijn (voldoen aan de wet- en regelgeving)

Wet- en regelgeving

- Het PTA heeft een duidelijke relatie met het examenprogramma
- Het PTA is transparant voor de leerlingen

Het PTA heeft een duidelijke relatie met het examenprogramma

- Het PTA is afgestemd op het examenniveau (vmbo, havo, vwo);
- Het PTA dekt tenminste de voor het SE verplichte onderdelen van het examenprogramma;
- Per toets is duidelijk welke inhouden en vaardigheden worden getoetst (drie soorten toetsen);
- De toetsen van het PTA hebben een afsluitend karakter.

Wat is afsluitend?

- Toetsen met een afsluitend karakter worden afgenomen om vast te stellen of een leerling de leerstof beheerst *aan het einde* van het leertraject.
- Voorbeelden zijn toetsen voor de overgang, een certificaat, het schoolexamen en het centraal examen.

Kenmerken van afsluitende toetsen

- **Summatief doel:** De toets heeft als doel om een eindoordeel te geven over de beheersing van de leerstof. De leerstof, wordt (bij voorkeur) niet meer dan één keer getoetst;
- **Groot gewicht:** Het resultaat van de toets heeft vaak grote gevolgen voor het eindcijfer.
- **Brede dekking:** De toets gaat over grote delen van de leerstof.

Het PTA is transparant voor de leerlingen

Leerlingen weten vooraf

- wanneer er getoetst wordt;
- wat de inhoud is van de toets/hoe de leerling zich kan voorbereiden;
- hoeveel tijd er is voor het maken van de toets;
- hoe zwaar een toets meetelt;
- welke vorm de toets heeft;
- of en wanneer de toets herkanst mag worden;
- hoe het eindcijfer van het se wordt bepaald.

Intermezzo; wat vindt de inspectie van jullie PTA's

- In meer dan een derde (37%) van de onderzochte PTA's ontbreken verplichte schoolexamendomeinen;
- 10% van de scholen heeft niet alle verplichte examenstof opgenomen in het PTA en deze stof ook niet getoetst;
- 5% van de scholen heeft de toetsen niet volgens het PTA uitgevoerd. Bij deze scholen is een achterstand in de uitvoering van het PTA;
- De inspectie doet geen uitspraken over de kwaliteit van de inhoud van de PTA's

kwaliteit van de schoolexaminering inspectie september 2023

Bijbscholingvmbo.nl

Goed is meer dan voldoen aan wet- en regelgeving

Het PTA ondersteunt niet alleen het *beoordelen* van leerlingen maar ook het *leren* van leerlingen

Het PTA heeft niet alleen een summatieve functie maar ook een formatieve functie.

Het PTA is meer dan een administratief document, het is een didactisch hulpmiddel dat het leren ondersteunt

Stelling

Een PTA dat uitsluitend voldoet aan wet- en regelgeving is als een 6- voor een toets: net voldoende, maar met ruimte voor verbetering.

Het ondersteunen van het leren komt terug in de toetsen en opdrachten van het PTA

De toetsen in het PTA helpen leerlingen om:

- inzicht te krijgen
- gerichte feedback te ontvangen
- gericht te leren
- eigenaarschap te ontwikkelen

De ontwikkeling van/naar een goed PTA begint met het formuleren van een schoolexamenvisie

De schoolexamenvisie beschrijft hoe een school het schoolexamen inzet om leerdoelen te realiseren, de voortgang van leerlingen te volgen en de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. De schoolexamenvisie is de basis van het PTA

Onderdelen van een schoolexamenvisie

Een schoolexamenvisie geeft antwoord op vragen als:

- Wat willen we toetsen?
- Hoe voldoen wij aan de eis afsluitend te toetsen?
- Hoe verhoudt het SE zich tot het CE?
- Welke toetsvormen gebruiken we?
- Hoe spreiden we toetsen in de tijd?
- Wat is ons herkansingsbeleid?
- Welke keuzes hebben leerlingen in het PTA?
- Hoe beoordelen en normeren we?
- Hoe borgen we toetskwaliteit en gelijke kansen?
-

Belang van een schoolexamenvisie

Een schoolexamenvisie

- geeft richting aan het toetsbeleid;
- versterkt de kwaliteit en betrouwbaarheid van de toetsen;
- ondersteunt keuzes rondom normering, herkansing,
- toetsvormen en afsluiting,
- geeft docenten houvast bij het maken van PTA's,
- zorgt voor afstemming binnen de school,
- maakt gemaakte keuzes uitlegbaar voor leerlingen, ouders en inspectie,

Ruimte voor keuzes in het PTA

- toetsvormen
- vakgericht of vakoverstijgend toetsen
- moment van toetsing (leerjaar 3 of 4)
- thema's of contexten bij opdrachten
- herkansing (verbeteren of opnieuw laten maken)
- herkansing als recht of onder voorwaarden
- individueel of samenwerken
- differentiëren in niveau
- mate van aansluiting op CSPE
- tempo: versnellen of vertragen

•

Tot slot: een goed PTA

Een goed PTA heeft de volgende kenmerken

- Het voldoet aan wet- en regelgeving;
- Het is gebaseerd op een se-visie en heldere en begrijpelijke keuzes;
- Het ondersteunt de beoordeling *en ook* het leren van de leerling;
- Het helpt docenten bij het bijsturen van onderwijs;
- Het maakt toetsing onderdeel van het leerproces.

Om welke vraag gaat het?

De belangrijkste vraag is dus niet:

👉 Is ons PTA volledig?

Maar:

👉 Helpt ons PTA ook om leerlingen beter te leren?

Vragen en discussie

